

HOLLAND FESTIVAL 1947 – 2007

All Fours & Violet Cavern

Mark Morris Dance Group

All Fours/Violet Cavern

Mark Morris Dance Group

Koninklijk Theater Carré

di 19.6 & wo 20.6, aanvang 20.00 u

Credits

All Fours

CHOREOGRAFIE | CHOREOGRAPHY

MUZIEK | MUSIC

KOSTUUMS | COSTUMES

LICHTONTWERP | LIGHTING DESIGN

UITVOERING | PERFORMED BY

Mark Morris

Béla Bartók (strijkkwartet *String Quartet* No. 4)

Martin Pakledinaz

Nicole Pearce

12 dansers van de *dancers of the* Mark Morris

Dance Group en *and* 4 musici *musicians*

Violet Cavern

CHOREOGRAFIE | CHOREOGRAPHY

MUZIEK | MUSIC

KOSTUUMS | COSTUMES

DECORS | SCENIC DESIGN

LICHTONTWERP | LIGHTING DESIGN

UITVOERING | PERFORMED BY

Mark Morris

opdrachtwerk door *a commissioned score by*

The Bad Plus

Elizabeth Kurtzman

Stephen Hendee

Michael Chybowski

15 dansers van de *dancers of the* Mark Morris

Dance Group en *and* The Bad Plus:

Reid Anderson, bas *bass*, David King, percussie
percussion, Ethan Iverson, piano

PRODUCTIE | PRODUCTION

Mark Morris Dance Group

Info

INLEIDING | INTRODUCTION

MEET THE ARTIST

DUUR | TIME

WERELDPREMIÈRE | WORLD PREMIERE

WEBSITE

di 19 & wo 20.6, 19.15 u, Lin van Ellinckhuijsen
Tue 19 & Wed 20, 7.15 pm, Lin van Ellinckhuijsen

wo 20.6 met Mark Morris, na afloop van de voor-
stelling *Wed 20.6 with Mark Morris, after the show*

1 uur 30 minuten, inclusief een pauze
1 hour 30 minutes, including one interval

All Fours, 12.9.2003, Berkeley California

Violet Cavern, 8.6.2004, New York

Mark Morris Dance Group

www.markmorrisdancegroup.org

I am

2007 amsterdam
feel the rhythm
music & dance

Mark Morris Dance Group

De Mark Morris Dance Group (MMDG) werd opgericht in 1980 en speelde de eerste voorstelling in datzelfde jaar in New York. Het aantal optredens van de groep vermeerderde gestaag, de gastoptredens breidden zich uit naar andere steden in de us en in Europa, en in 1986 trad de groep voor het eerst op in de pbs serie *Dance in America*, een nationaal uitgezonden televisieprogramma. In 1988 werd de MMDG uitgenodigd voor drie jaar het nationale dansgezelschap van België te worden. In 1991 werd New York weer de thuisbasis, en vanaf daar heeft MMDG de banden met een aantal steden in de wereld uitgebreid en verstevigd. Zo is in Berkeley, California een tweede basis opgezet, Cal Performances. Op het Jacob's Pillow Dance Festival is het gezelschap een graag geziene gast, maar ook bij muziekfestivals zoals het Mostly Mozart Festival en het Tanglewood Music Festival worden regelmatig optredens verzorgd. Deze optredens zijn met name ingegeven door de sterke band tussen muziek en choreografie, die zo kenmerkend is voor het werk van Mark Morris. Criticus Alastair Macaulay schreef: 'There is no other dance company so at one with its choreography and with its music.' (Financial Times, 2000). De MMDG werkt samen met orkesten, opera-gezelschappen en musici zoals cellist Yo-Yo Ma in de film *Falling Down Stairs*, de Indiase componist Zakir Hussain, Yo-Yo Ma en jazz pianist Ethan Iverson in *Kolam*; pianisten Emanuel Ax en Yoko Nozaki in *Mozart Dances* en de English National Opera in *Four Saints in Three Acts* (2000) en *King Arthur* (2006). Mark Morris ontwikkelde zich in de afgelopen drie decennia van enfant terrible van de moderne dans tot gevestigd choreograaf. Zijn naam wordt in één adem genoemd met die van dansgrootheden als Martha Graham, Merce Cunningham, Paul Taylor en Twyla Tharp. Het werk van Morris wordt gekenmerkt door een eclectische combinatie van stijlen en invloeden. In 1991 maakte hij zijn eigen interpretatie van Tsjajkovski's *Notenkraker*, getiteld *The Hard Nut*. In deze choreografie, die hij maakte voor de Muntschouwburg in Brussel, hebben de tradi-

tionele kerstcadeaus plaatsgemaakt voor Barbiepoppen en G.I. Joe's en worden een aantal vrouwenrollen door mannen gedanst. *The Hard Nut* is voor televisie opgenomen, evenals *Dido and Aeneas*. Voor de South Bank Show in Groot-Brittannië maakte MMDG twee documentaires. In 2005 werd het 25-jarig bestaan gevierd met meer dan 100 voorstellingen in Amerika en Groot-Brittannië, vijf wereldpremières en het debuut van Mark Morris als dirigent in *Gloria*, in de Brooklyn Academy of Music in New York. Sinds 2001 heeft de MMDG haar eigen centrum in Brooklyn. Dit centrum is niet alleen de thuisbasis van het gezelschap, maar huisvest tevens een opleiding en een kleine theaterzaal. Ook worden daar educatieve programma's voor kinderen uit de buurt opgezet. Maar de MMDG heeft ook nog altijd de reputatie van een reisgezelschap en brengt een deel van het jaar door op tournee in het buitenland.

The Mark Morris Dance Group was formed in 1980 and gave its first concert that year in New York City. The company's touring schedule steadily expanded to include cities both in the us and in Europe, and in 1986 it made its first national television program for the pbs series Dance in America. In 1988, MMDG was invited to become the national dance company of Belgium, and spent three years in residence at the Théâtre Royal de la Monnaie in Brussels. The company returned to the us in 1991 as one of the world's leading dance companies, performing across the us and at major international festivals. It has maintained and strengthened its ties to several cities around the world, most notably its west coast home, Cal Performances in Berkeley. It appears regularly at the Jacob's Pillow Dance Festival in Becket and at the Mostly Mozart Festival and the Tanglewood Music Festival. MMDG is noted for its commitment to live music, a feature of every performance on its full international touring schedule. As Alastair Macaulay wrote, 'There is no other dance company so at one with its choreography and its music' (Financial Times, 2000). MMDG collaborates with orchestras, opera companies, and musicians including cellist Yo-Yo Ma in the film Falling Down Stairs (1997), Indian composer Zakir Hussain, Yo-Yo Ma and jazz pianist Ethan Iverson in Kolam (2002); pianists Emanuel Ax and Yoko Nozaki for Mozart Dances (2006); and with the English National Opera in Four Saints in Three

Acts (2000) and King Arthur (2006). Over the past three decades Mark Morris has developed from the 'enfant terrible' of modern dance to an established choreographer whose name is mentioned in the same breath as such dance greats as Martha Graham, Merce Cunningham, Paul Taylor and Twyla Tharp.

Morris' work is characterized by an eclectic mix of styles and influences. In 1991 he created his own interpretation of Tchaikovsky's Nutcracker, entitled The Hard Nut, for the prestigious Théâtre Royal de la Monnaie in Brussels, replacing the traditional Christmas presents with Barbie dolls and GI Joes and having some of the female roles danced by men. MMDG's film and television projects also include Dido and Aeneas, The Hard Nut, and two documentaries for the UK's South Bank Show.

The company's 25th Anniversary celebration in 2005 included over 100 performances through 26 US cities and ten UK cities; five world premieres; and Morris's conducting debut in a performance of Gloria at BAM. In fall 2001, MMDG opened the Mark Morris Dance Center in Brooklyn, the company's first permanent headquarters in the US, housing rehearsal space for the dance community, outreach programs for local children, as well as a school offering dance classes to students of all ages. The MMDG still has a reputation as a touring company, however, spending large parts of the year on tour abroad.

Programma toelichting *Programme notes*

All Fours

De sterke band tussen muziek en choreografie die kenmerkend is voor het werk van Mark Morris komt in *All Fours* volledig tot uitdrukking. Morris koos voor deze choreografie het *Strijkkwartet nr. 4* van de Hongaarse componist Béla Bartók. De muziek wordt live uitgevoerd door een strijkkwartet bestaande uit musici van het ensemble dat aan de MMDG is verbonden.

Strijkkwartet nr. 4 stamt uit Bartóks experimentele periode. Door de complexe akkoorden, onverwachte stiltes en schrille uithalen is het geen gemakkelijk stuk voor een choreograaf. *All Fours* was echter niet Morris' eerste kennismaking met Bartóks vierde strijkkwartet. Als tiener gebruikte hij al gedeeltes uit deze muziek voor zijn werk *Zenska*. Choreografisch materiaal uit dit vroege werk is verwerkt in *All Fours*. De choreografie van *All Fours* kent een aantal duidelijke overeenkomsten met de muziek. Uiteraard verwijst de titel naar de compositie en is de structuur ook rond het getal vier opgebouwd. Zo heeft Morris de structuur van Bartóks compositie overgenomen. Dit betekent dat er een duidelijk verband is tussen het eerste en het vijfde deel van het stuk en tussen het tweede en het vierde deel. Deel drie vormt het centrum. *All Fours* wordt gedanst door twaalf dansers. In alle delen van de choreografie bevinden zich vier of een veelvoud van vier dansers op het toneel. Het eerste en laatste deel van het stuk wordt uitgevoerd door acht dansers, het tweede en vierde deel door twee en het middendeel door vier dansers. Het bewegingsvocabulaire van het eerste en laatste deel verschilt sterk van dat van de dans in de drie andere delen. De choreografie is onrustig, zwaar en explosief en doet denken aan het werk van Bartóks tijdsgenoten Martha Graham en Doris Humphrey. Deze delen worden onderbroken door twee koppels in het wit. Ook hun bewegingen zijn snel en onrustig, maar kennen tegelijkertijd een lichtheid en helderheid die in het begin en slot ontbreekt. In het middendeel, twee duetten gedanst door twee mannen en

twee vrouwen, wordt een fundamentele hunkering naar contact voelbaar. Een hunkering die zowel in de muziek van Bartók als in de choreografie steeds opnieuw onvervuld blijft.

All Fours werd alom lovend ontvangen en door sommigen betiteld als één van Morris' beste werken. Zo schreef de fameuze Anna Kisselgoff in *The New York Times*: '*All Fours* has the makings of an instant classic, so profoundly does Mr. Morris explore Bartók's famously edgy String Quartet No. 4.' (juni 2004)

Violet Cavern

Zoals bij *All Fours* beginnen de choreografieën van Mark Morris eigenlijk altijd bij de muziek. Voor *Violet Cavern* koos hij voor het eerst de andere route en begon hij met de choreografie vóórdat er muziek gekozen of gecomponeerd was. Ook hier resulteerde het in een voorstelling waarin dans en muziek een hecht geheel vormen, met dat verschil dat *Violet Cavern*, meer nog dan zijn andere werk, getuigt van de overweldigende artistieke veelzijdigheid van deze eigenzinnige choreograaf.

Mark Morris ging voor de choreografie van *Violet Cavern* uit van een breed en complex scala aan dansthema's en -varianties. Deze choreografie voor vijftien dansers vormde de inspiratiebron voor het jazztrio The Bad Plus. Hieruit ontstond een muzikale compositie die, in de woorden van Morris zelf: 'exists because of the dance' (*The Seattle Times*, 2005).

De muziek van The Bad Plus kent niet alleen invloeden uit de jazz, maar ook uit de rock, latin en pop. De energie varieert daarbij van verstild en minimalistisch tot rijk en melodieus. Deze afwisseling is ook aanwezig in de dans. De choreografie begint met trage, heldere bewegingen laag bij de grond, waarbij de lichamen van de dansers complexe patronen vormen in de ruimte. Daarnaast kent de choreografie vele climaxen waarin de dansers met grote explosiviteit over het podium bewegen.

Het decor van *Violet Cavern*, ontworpen door beeldhouwer Stephen Hende, bestaat uit vele witte vlakken met daarop zwarte lijnen die een aantal meter boven de vloer hangen. Het lijnenspel suggereert een ruimtelijke samenhang,

zonder dat de vlakken met elkaar verbonden zijn. De mathematische stijl van het decor, contrasteert met de rijke intensiteit van het licht, dat verandert van ijsblauw, naar zuurstokroze, en helder wit. Samen met de muziek en choreografie maakt dit *Violet Cavern* tot een overweldigend geheel aan stijlen en intenties. Zoals Pia Catton schrijft: '*Violet Cavern* is one to watch again and again.' (The New York Sun, 2004)

All Fours

The strong connection between music and choreography that is characteristic of Mark Morris' work receives its complete expression in All Fours. Hungarian composer Béla Bartók's String Quartet No. 4 has been chosen by Morris for this choreography; it will be performed live. The String Quartet No. 4 is from Bartók's experimental period: its complex chords, unexpected stillnesses and shrill exclamations do not make it an easy piece to choreograph. All Fours is not, however, Morris' first acquaintance with Bartók's String Quartet No. 4, for he had already used sections of the music for his choreography Zenska as a teenager. Choreographic material from this earlier work is refashioned here in All Fours. The choreography of All Fours has several obvious connections with the music. Its title bears a clear reference to the composition and the choreography is also structured around the number four. Morris has therefore taken up the structure of Bartók's composition, signifying that there is a clear connection between the first and fifth movements and the second and fourth movements; the third movement forms the centre of the piece. All Fours is danced by twelve dancers. There are always four or a multiple of four dancers on stage in each movement of the choreography. The first and fifth movements are danced by eight dancers, the second and fourth movements by two dancers and the third and central movement by four. The vocabulary of movement employed in the first and fifth movements is very much different from that used in the other three movements; the choreography is restless, heavy and explosive and is reminiscent of the work of Bartók's contemporaries Martha Graham and Doris Humphrey. These movements are interrupted by two couples in white: their movements are also rapid and restless, but have nevertheless a lightness and clarity that is absent from the beginning and the end of the work. In the central movement, two duets danced by two men and

two women, a fundamental desire for contact becomes tangible, a desire that is always unassuaged in Bartók's music. All Fours was received with unanimous praise and many have described it as one of Morris' best works. The renowned Anna Kisselgoff wrote in The New York Times that 'All Fours has the makings of an instant classic, so profoundly does Mr. Morris explore Bartók's famously edgy String Quartet No. 4.' (June 2004)

Violet Cavern

As is also to be seen in All Fours, Mark Morris' choreographies always take the music as their point of departure. For Violet Cavern he chose another path for the first time and began with the dance itself: this resulted in a performance in which music and dance are closely linked, but with the difference that Violet Cavern, more than any other of his works, bears witness to the overwhelming artistic versatility of this self-willed choreographer. For the choreography of Violet Cavern Mark Morris had recourse to a broad and complex array of dance themes and variations. This choreography for fifteen dancers was the source of inspiration for the jazz trio The Bad Plus, creating a musical composition that, to quote Morris himself, 'exists because of the dance' (The Seattle Times, 2005). The music of The Bad Plus is not only influenced by jazz but also by rock, Latin and pop, causing the music's energy to swing from hushed and minimalist to richly melodic. The same alternation is also present in the dance: the choreography begins with slow and clear movements held low to the ground with the dancers' bodies forming complex patterns in space. The choreography then undergoes several climaxes in which the dancers move across the stage with great explosiveness. The décor of Violet Cavern was designed by sculptor Stephen Hendee and consists of multiple white surfaces covered with black lines that hang several metres above the floor. The play of the lines suggests spatial connections without linking the surfaces together. The mathematical style of the décor contrasts with the rich intensity of the lighting as it varies from ice blue to rock-candy pink and bright white. Lighting, décor, music and choreography fuse in Violet Cavern into an overwhelming unity of style and intention. As Pia Catton wrote, 'Violet Cavern is one to watch again and again.' (The New York Sun, 2004).

Biografieën *Biographies*

Mark Morris werd geboren in 1956 in Seattle, waar hij studeerde bij Verla Flowers en Perry Brunson. Al vroeg in zijn carrière trad hij op met Lar Lubovitch, Hannah Kahn, Laura Dean, Eliot Feld en het Koleda Balkan Dance Ensemble. In 1980 formeerde hij de Mark Morris Dance Group, en sindsdien heeft hij voor het gezelschap meer dan 120 werken gecreëerd. Van 1988 tot 1991 had hij de artistieke leiding over de dansafdeling van de Koninklijke Munt-schouwburg in Brussel. Van de werken die hij in die periode schreef, noemen we hier de drie avondvullende balletten: *The Hard Nut* (1991), *L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato* (1988) en *Dido and Aeneas* (1989). In 1990 richtte hij samen met Mikhail Baryshnikov het White Oak Dance Project op. Morris is een veelgevraagd choreograaf. Hij schreef zes werken voor het San Francisco Ballet en kreeg opdrachten van onder meer het American Ballet Theatre en het Boston Ballet. Zijn werk staat op het repertoire van het ballet van Genève, het Nieuw Zeeland Ballet, het Houston Ballet, het English National Ballet en The Royal Ballet. Hij staat bekend om zijn muzikaliteit, en wordt geroemd om zijn 'niet aflatende toewijding aan muziek' en 'zijn vermogen zoveel elkaar tegensprekende stijlen en emoties op te roepen'. Hij heeft veel gewerkt voor opera, en dirigeerde en choreografeerde producties voor de New York City Opera, de English National Opera en The Royal Opera Covent Garden.

In 1991 werd Morris benoemd tot Fellow of the MacArthur Foundation. Hij ontving eredoctoraten van het Boston Conservatory of Music, de Juilliard School, Long Island University, Pratt Institute, Bowdoin College, Bard College, Bates College en George Mason University. In 2006 is hij onderscheiden met de New York City Department of Cultural Affairs Mayor's Award for Arts & Culture, en met de Gramophone Special Recognition Award van WQXR (de klassieke muziekzender van The New York Times) voor het feit dat hij, via zijn eigen dansbenadering, duizenden mensen in aanraking bracht met klassieke muziek van het hoogste

niveau. Over Morris is een biografie verschenen van de hand van Joan Acocella (Farrar, Straus & Giroux). In 2001 verscheen bij Marlowe & Company de uitgave *L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato: A Celebration*, met foto's van en essays over de productie.

Mark Morris was born in 1956 in Seattle where he studied as a young man with Verla Flowers and Perry Brunson. In the early years of his career, he performed with Lar Lubovitch, Hannah Kahn, Laura Dean, Eliot Feld and the Koleda Balkan Dance Ensemble. He formed the Mark Morris Dance Group in 1980, and has since created more than 120 works for the company. From 1988-1991, he was Director of Dance at the Théâtre Royal de la Monnaie in Brussels. Among the works created during his tenure were three evening-length dances: The Hard Nut, L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato, and Dido and Aeneas. In 1990, he founded the White Oak Dance Project with Mikhail Baryshnikov. Morris is also much in demand as a ballet choreographer. He has created six works for the San Francisco Ballet and received commissions from American Ballet Theatre and the Boston Ballet, among others. His work is also in the repertoire of the Geneva Ballet, New Zealand Ballet, Houston Ballet, English National Ballet and The Royal Ballet. Morris is noted for his musicality – he has been described as 'undeviating in his devotion to music' – and for 'his ability to conjure so many contradictory styles and emotions.' He has worked extensively in opera, directing and choreographing productions for the New York City Opera, English National Opera, and The Royal Opera, Covent Garden. Morris was named a Fellow of the MacArthur Foundation in 1991. He has received honorary doctorates from The Boston Conservatory of Music, The Juilliard School, Long Island University, Pratt Institute, Bowdoin College, Bard College, Bates College, and George Mason University. In 2006, he received the New York City Department of Cultural Affairs Mayor's Award for Arts & Culture and a WQXR Gramophone Special Recognition Award for exposing thousands of people to classical music of the highest standard coupled with his own approach to dance. Morris is the subject of a biography by Joan Acocella (Farrar, Straus & Giroux). In 2001, Marlowe & Company published Mark Morris' L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato: A Celebration, a volume of photographs and critical essays.

Stephen Hendee (toneelontwerp) toonde sinds 1997 zijn dynamische 'sculptural environments' in talrijke musea in de vs en het buitenland. Recent was zijn werk te zien in onder andere New Museum of Contemporary Art, SculptureCenter, Whitney Museum of American Art, St. Louis Art Museum, The David Smart Museum van de Universiteit van Chicago, Johnson Museum of Art van de Cornell Universiteit, en Birmingham Museum of Art. Hij ontving vele prestigieuze prijzen van de kunststichtingen als De Louis Comfort Tiffany Award, een Pollock-Krasner-beurs, een toelage van de Elizabeth Foundation en de Marie Walsh Sharpe Foundation Studio Program.

Stephen Hendee (scenic design) has shown his dynamic sculptural environments in numerous museums in the us and abroad since 1997. Recent exhibitions include the New Museum of Contemporary Art, SculptureCenter, Whitney Museum of American Art, St. Louis Art Museum, The David Smart Museum at the University of Chicago, the Johnson Museum of Art at Cornell University, and the Birmingham Museum of Art. He is also the recipient of many prestigious art foundation awards, among them: The Louis Comfort Tiffany award, a Pollock-Krasner grant, an Elizabeth Foundation grant and the Marie Walsh Sharpe Foundation Studio Program.

Michael Chybowski (lichtontwerp) ontwierp onlangs *Four Saints in Three Acts*, v, en *Kolam* voor de Mark Morris Dance Group, evenals Morris's *A Garden* for San Francisco Ballet en *Gong* voor ABT en de Royal Ballet. Ander recent werk omvat *Parsifal* voor de Opera van Seattle, *Moby Dick and Other Stories* met Laurie Anderson (BAM/Barbican), *Wit* (New York, West End), en *DA* in Guthrie, Beckett/Albee. Voor de komende tijd staan op het programma onder andere *Much Ado About Nothing* in Delacorte, twee stukken voor het Oregon Shakespeare Festival en *Lady with a Lapdog* in Guthrie. In 1999 ontving Michael Chybowski een OBIE voor Aanhoudende Voortreffelijkheid.

Michael Chybowski (lighting design) recently designed Four Saints in Three Acts, v, and Kolam for the Mark Morris Dance Group, as well as Morris's A Garden voor het San Francisco Ballet and Gong for ABT and the Royal Ballet. Other recent work includes Parsifal for Seattle Opera, Moby Dick and Other Stories with Laurie Anderson (BAM/Barbican), Wit (New York, West End), and DA at the Guthrie, Beckett/Albee. Upcoming work includes Much Ado About Nothing at the Delacorte, two pieces at the Oregon Shakespeare Festival, and Lady With A Lapdog at the Guthrie. Michael Chybowski was the recipient of an Obie Award for Sustained Excellence in 1999.

Elizabeth Kurtzman (kostuumontwerp) werkte na haar studie aan de Parsons School of Design als product- en textielontwerper voor verscheidene prestigieuze ontwerphuizen in New York. Zij ontwierp talrijke stukken voor de Mark Morris Dance Group voor onder andere *Dancing Honeymoon*, *The Argument*, *Greek to me* en *Four Saints in Three Acts*.

Elizabeth Kurtzman (costume design) began her career as a product and textile designer for several prestigious New York design houses after studying fashion at Parsons School of Design. She designed numerous pieces for the Mark Morris Dance Group including Dancing Honeymoon, The Argument, Greek to Me and Four Saints in Three Acts.

Martin Pakledinaz (kostuumontwerp) ontwerpt kostuums voor theater, opera, en dans. Hij werkte samen met Mark Morris voor de Mark Morris Dance Group, San Francisco Ballet en het Boston Ballet. Daarnaast maakte hij verschillende ontwerpen voor Helgi Tomasson onder andere voor *De Notenkraaker* in 2004. Het werk van Martin Pakledinaz in New York omvat de recente reprise van Kathleen Marshall's *The Pajama Game* (genomineerd voor de Tony Award) en de reprise van Horton Foote's *The Trip to Bountiful* door Signature Theatre. Hij werkte mee aan verschillende opera's, waaronder de opvoering van *Rodelinda* voor de Metropolitan Opera, *Tristan*

und *Isolde* voor de Opera/Bastille van Parijs, geregisseerd door Peter Sellars met filminstallaties van kunstenaar Bill Viola, evenals aan de twee andere wereldpremières van Sellars.

Martin Pakledinaz (costume design) has designed costumes for theater, opera, and dance. He has collaborated with Mark Morris on works for the Mark Morris Dance Group, San Francisco Ballet, and Boston Ballet, and he has designed several works for Helgi Tomasson, including *The Nutcracker* in 2004. Mr. Pakledinaz's New York credits include Kathleen Marshall's recent revival of *The Pajama Game* (Tony Award nomination) and the Signature Theatre's revival of Horton Foote's *The Trip to Bountiful*. His work in opera includes Stephen Wadsworth's staging of *Rodelinda* for the Metropolitan Opera; *Tristan and Isolde* for the Paris Opera/Bastille, directed by Peter Sellars with film installations by artist Bill Viola; as well as two other world premiere works directed by Sellars.

Nicole Pearce (lichtontwerp) werkte samen met Mark Morris aan *All Fours*, *Rock of Ages*, *From Old Seville*, *Candleflowerdance* en *Cargo*. Andere dansvoorstellingen waren onder andere *Het Zwanenmeer*, *De kleine Zeemeermin* (Ballet Memphis), *Carmina Burana* (Ballet Theatre, Maryland), *Choreographers en Composers* (Juilliard School) en *Hold the Line* van choreograaf Alexander Proia (Symphonie Space). Zijn theaterwerk omvat onder andere *The Sugar Syndrome* (Williamstown Theatre Festival), *Trial by Water* (Ma Yi Theatre Company), *Armoire* (LABrynth Theatre Company), *Mimesophobia* en *Wet, 16 Wounded and 99 histories* (Cherry Lane alternative) en *Sakharam Binder* (the Play Company).

Nicole Pearce (lighting design) worked with Mark Morris on: *All Fours*, *Rock of Ages*, *From Old Seville*, *Candleflowerdance*, *Cargo*, and the *Boston Ballet World Premiere*. Other dance credits include: *Swan Lake* and *The Little Mermaid* (Ballet Memphis), *Carmina Burana* (Ballet Theatre of Maryland), *Choreographers and Composers* (The Juilliard School), *Hold the Line* with choreographer Alexander Proia (Symphony Space). Theatre credits include: *The Sugar Syndrome* (Williamstown Theatre Festival), *Trial by Water* (Ma Yi Theatre Company), *Armoire* (LABrynth Theatre Company), *Mimesophobia* and *Wet, 16 Wounded and 99 histories* (Cherry Lane alternative) and *Sakharam Binder* (the Play Company).

trial). New York credits include: *Trial by Water* (Ma Yi Theatre Company), *Armoire* (LABrynth Theatre Company), *Mimesophobia* and *Wet, 16 Wounded and 99 histories* (Cherry Lane alternative) and *Sakharam Binder* (The Play Company).

The Bad Plus brak in 2003 door met het debuutalbum *These Are The Vistas*. Met verrassende eigen composities, maar ook bijna krankzinnige interpretaties van Blondie, ABBA en The Pixies maakten ze indruk. Dat geldt ook voor de latere CD *Give* en de CD *Suspicious Activity?* van vorig jaar. Hierop improviseerden ze er weer op los en vestigden ze hun naam als volstrekt origineel Amerikaans jazztrio nieuwe stijl. Harde uit de rock geleende drumpartijen, een door de bas aangestuurde meevoerende groove en aanzwellende, melodische interpretaties op de vleugel. 'Of het mooi klinkt, is soms echt de vraag – zo wemelt het van de dissonanten. Maar je mond valt open van al die rare, goed gevonden, soms bijna melige wendingen, brutale statements en de sterke interacties. Houd deze jongens in de gaten, want The Bad Plus glorieert met een volstrekt eigen idioom; jazz met humor en de kracht van een rockband.' (North Sea Jazz, juni 2006)

The Bad Plus had their breakthrough in 2003 with their debut album *These Are The Vistas*. Featuring their own, stand-up-and-take-notice compositions, along with nearly insane interpretations of Blondie, ABBA and The Pixies, they made a big impression on the music scene at the time. The same held true for their later CD's *Give* and *Suspicious Activity?*, which came out last year. Giving free rein to improvisation on these CD's as well they thus established a name for themselves as an entirely original American jazz trio in the new style. Hard drum licks taken from rock music, a bass-guided groove and swelling melodic interpretations on the grand piano. 'Whether it is always pleasing to the ear is something each listener must decide for himself – it is teeming with dissonance. But everyone's jaw will drop on hearing all the unexpected, yet appealing, sometimes whimsical turns, brash statements and sharp interaction between the players. Keep an eye on these lads, because The Bad Plus revels in its own entirely unique idiom – jazz served with humour... and the power of a rock band.' (North Sea Jazz, June 2006)

Het strijkorkest dat vanavond speelt, maakt deel uit van het MMDG Music Ensemble. Het ensemble, gevormd in 1996, treedt op met de Dance Group, zowel in New York als op tournee, en is inmiddels een integraal onderdeel van het gezelschap. De kerngroep, regelmatig aangevuld met een groot aantal gasten, heeft eraan bijgedragen dat de Dance Group een ongeëvenaarde reeks van bijna achthonderd voorstellingen met live muziek heeft kunnen geven. Het repertoire van het ensemble reikt van zeventiende-eeuwse werken van John Wilson en Henry Purcell tot meer recente werken van Lou Harrison en Henry Cowell. Het ensemble geeft in het Mark Morris Dance Center en op andere locaties ook concerten, en is bovendien betrokken bij het Mark Morris Dance, Music and Literacy Project in de scholen van New York City. Cellist Wolfram Koessel is de dirigent van het Ensemble.

The string quartet that performs tonight, is part of the MMDG Music Ensemble. The ensemble, formed in 1996, performs with the Dance Group at home and on tour and has become integral to the company's creative life. The core group, supplemented by musicians from a large roster of regular guests, has helped the Dance Group achieve an unprecedented streak of close to eight hundred performances with live music. The Ensemble's repertory ranges from 17th-century works by John Wilson and Henry Purcell to more recent scores by Lou Harrison and Henry Cowell. The Ensemble also presents concerts at the Mark Morris Dance Center and other venues, and participates in the Mark Morris Dance, Music and Literacy Project in the New York City public school system. Cellist Wolfram Koessel is the Ensemble's director.

60 jaar Holland Festival

Dit jubileum is een prachtige gelegenheid voor een bijzondere feesteditie, die – in lijn met de traditie – haar bindingen met de maatschappelijke en politieke realiteit van deze samenleving niet uit het oog verliest.

Het Holland Festival heeft als doel om de lijnen, die al in de eerste jaren van het festival zijn uitgezet, door te trekken naar een hedendaagse programmering met een actuele inslag.

De openingsopera *From the House of the Dead* van Leoš Janáček, verwijst in meerdere opzichten naar de oprichting van het festival in 1947, maar is tevens een van de belangrijkste werken uit de vorige eeuw. Ondanks het aangrijpende karakter van de setting en de gebeurtenissen in de opera toont dit werk ons beelden van compassie en hoop, geworteld in pure en oprechte menselijkheid. Met deze opera zet het Holland Festival de toon voor het festivalthema van 2007: *Oppression & Compassion*. Onderdrukking en medeleven, het is een sterk geladen tegenstelling die in de geschiedenis van de kunsten al eeuwenlang inspireert en aanzet tot reflectie. In alle concerten en voorstellingen is deze thematiek terug te vinden.

Onderdrukking en compassie, menselijke vermogens die culturele en geografische grenzen overschrijden. Makers uit Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten van Amerika verzorgen het grootste deel van het programma, maar ook presenteert het festival werk uit Australië, Thailand, Oostenrijk, Italië, Pakistan, België, Litouwen en de Afrikaanse Sahelregio. De afsluiting van het festival roept ongetwijfeld herinneringen op aan het Nederlandse debuut van Maria Callas in het Holland Festival. Niemand minder dan de Slowaakse Edita Gruberova komt eindelijk, voor het eerst in vijftien jaar, opnieuw naar het Concertgebouw, in een feestelijke avond met belcanto-aria's.

Het Holland Festival is al 60 jaar trouw aan zijn doelstelling: culturele toppers naar Nederland halen, en een creatieve maar kritische impuls geven aan de Nederlandse cultuur in een dialoog tussen makers en publiek. Dat dit een festivalprogramma oplevert dat opnieuw hart en ziel raakt en uitdaagt tot debat hoopt deze jubileumeditie u te tonen.

60 years of the Holland Festival

This anniversary is an opportunity to unveil a special festival season, on which, in the direct line of Holland Festival tradition, does not lose sight of its connections with the social and political realities of our society. The opening performance of this jubilee season, the opera From the House of the Dead by Leoš Janáček, refers back to the founding of the festival in 1947, but can also be regarded as being one of the most important works of the 20th century. Despite the harsh character of the setting and the events portrayed in the opera, it presents images of compassion and hope that are rooted in pure and honest humanity.

With this opera the Holland Festival immediately sets the tone for this year's festival theme: Oppression & Compassion. Oppression and compassion form a heavily weighed and bittersweet contrast that has caused both inspiration and reflection in the arts for centuries. These themes can be found in every concert and performance.

Oppression and compassion are human capabilities that transcend cultural and geographic boundaries. Our festival programme does not reflect merely the post-ww2 cultural orientation; artists from France, Great Britain and the USA indeed provide the largest part of the programme, but we will also be presenting work from Australia, Thailand, Austria, Italy, Pakistan, Belgium, Lithuania and the African Sabel. The Festival's closing programme will undoubtedly summon up memories of the Maria Callas' Dutch debut in a concert for the Holland Festival. The Slovakian soprano Edita Gruberova returns to the Concertgebouw for the first time in fifteen years in a gala programme of belcanto arias.

The Holland Festival has remained true to its mission for 60 years, bringing the best of culture to the Netherlands and giving a creative and yet critical impulse to Dutch culture in a continuing dialogue between artists and public. In this jubilee season the Holland Festival once again presents a festival programme that will hopefully move and challenge the spectator as well as stir debate.

Cultuurminnaars *Culture Lovers*

Steun het Holland Festival en word Cultuurminnaar. U ontvangt dit programmaboekje dan voortaan gratis. Daarnaast heeft u voorrang bij de kaartverkoop, korting op tickets en exclusieve bijeenkomsten met festivalgasten. Vanaf € 45 per jaar bent u al Cultuurminnaar. Zie voor meer informatie en aanmelden www.hollandfestival.nl.

Holland Festival's Culture Lovers receive a free copy of this programme book, have the opportunity to reserve tickets before general bookings are open, join exclusive receptions with the Festival's international guests and enjoy reduced ticket prices. For only € 45 a year you can become a Culture Lover. See for more information of how to support the Holland Festival: www.hollandfestival.nl

Informatie *Information*

Gratis pocket? Aanbiedingen? Extra's? Met de online e-mail nieuwsbrief van het Holland Festival blijft u het hele jaar bij! Vraag de festivalpocket aan en meld u aan voor de nieuwsbrief via T 020 788 2100, info@hollandfestival.nl of via de website www.hollandfestival.nl

Want a free pocket-size festival brochure? Special offers? Extras? The Holland Festival online newsletter will keep you up-to-date throughout the year. Ask for the festival programme and sign up for the newsletter now! You can mail us at info@hollandfestival.nl or via our website www.hollandfestival.nl. You can even call us on +31 20 788 2100.